

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 14.12.1999
COM(1999) 657 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΣΤΟΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ**

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΣΤΟΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ**

Συνοπτική παρουσίαση

Οι ψηφιακές τεχνολογίες επιφέρουν σημαντικές αλλαγές στον οπτικοακουστικό τομέα. Οι αλλαγές αυτές θα απαιτήσουν πιθανώς την αναπροσαρμογή τόσο του κανονιστικού πλαισίου όσο και των διαφόρων μηχανισμών υποστήριξης του τομέα αυτού. Είναι συνεπώς σημαντικό οι επιχειρήσεις και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη του τομέα να ενημερωθούν σχετικά με τη στρατηγική που θα ακολουθήσει η Επιτροπή κατά τα επόμενα πέντε έτη.

Η ταχεία ανάπτυξη στον οπτικοακουστικό τομέα έχει επίσης προβλεφθεί. Η ανάπτυξη αυτή θα περιλαμβάνει νέες μορφές περιεχομένου και νέα μέσα παροχής του. Έχει ως επακόλουθο σημαντικό δυναμικό δημιουργίας θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης. Είναι ζωτικό να εξασφαλιστεί ότι αυτή η αύξηση θα ωφελήσει την ευρωπαϊκή οπτικοακουστική βιομηχανία και δεν θα έχει ως αποτέλεσμα μόνο τα υψηλότερα επίπεδα εισαγωγών. (Το εμπορικό έλλειμμα της Κοινότητας με τις ΗΠΑ στον οπτικοακουστικό τομέα ανέρχεται ήδη στα 7 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως.) Αυτό συνδέεται και με τον κοινωνικό και πολιτιστικό αντίκτυπο του τομέα. Τηλεοπτικές συσκευές υπάρχουν στο 98% των ευρωπαϊκών νοικοκυριών και ο μέσος ευρωπαίος αναλώνει περισσότερες από τρεις ώρες την ημέρα παρακολουθώντας τηλεόραση. Τα οπτικοακουστικά μέσα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη μετάδοση κοινωνικών και πολιτισμικών αξιών και επομένως διακυβεύονται σημαντικά δημόσια συμφέροντα.

Η κανονιστική πολιτική στον τομέα αυτό αποσκοπεί στη διασφάλιση ορισμένων δημόσιων συμφερόντων, όπως η πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία, η προστασία των ανηλίκων και η προστασία των καταναλωτών. Αυτά δεν αμφισβητούνται από την τεχνολογική εξέλιξη. Ωστόσο, ύστερα από την ευρύτατη διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε τα τελευταία χρόνια, φαίνεται να είναι αναγκαίες οι νέες κανονιστικές προσεγγίσεις και τεχνικές για το μέλλον.

Όσον αφορά τη ρύθμιση, η Επιτροπή προτείνει ξεχωριστές προσεγγίσεις ως προς τη ρύθμιση της υποδομής μετάδοσης και του περιεχομένου: οι υπηρεσίες που παρέχουν οπτικοακουστικό περιεχόμενο πρέπει να ρυθμιστούν σύμφωνα με τη φύση τους και όχι σύμφωνα με τα μέσα μετάδοσής τους. Η προσαρμογή πρέπει να είναι εξελικτική και όχι επαναστατική. Απαιτείται μια ισόρροπη προσέγγιση ως προς την δημόσια μετάδοση, ενώ οι αυτορρυθμιστικοί μηχανισμοί μπορούν κάλλιστα να διαδραματίσουν μεγαλύτερο ρόλο όσον αφορά την επίτευξη των στόχων του δημόσιου συμφέροντος. Με βάση τις τεχνολογικές εξελίξεις, η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένα κανονιστικά θέματα είναι πιθανόν να θέσουν προβλήματα στο εγγύς μέλλον και συνεπώς δικαιολογούν την περαιτέρω ανάλυση σήμερα. Σε αυτά περιλαμβάνονται η πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία, τα ζητήματα πρόσβασης σε οπτικοακουστικό περιεχόμενο, η προστασία των ανηλίκων και η διαφήμιση.

Όσον αφορά τους μηχανισμούς υποστήριξης, πρέπει να ισχύουν οι αρχές της συμπληρωματικότητας μεταξύ των εθνικών και ευρωπαϊκών επιπέδων, η κοινοτική προστιθέμενη αξία και η προσαρμοσιμότητα. Οι αρχές αυτές ενσωματώνονται στην πρόταση της Επιτροπής για ένα νέο πρόγραμμα MEDIA. Το προτεινόμενο πρόγραμμα "MEDIA Plus"

λαμβάνει επίσης υπόψη τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που δημιουργεί η ψηφιακή εποχή. Ο συντονισμός μεταξύ αυτής και άλλων κοινοτικών ενεργειών, όπως π.χ. το πέμπτο πρόγραμμα πλαίσιο έρευνας και ανάπτυξης και η πρωτοβουλία “eEurope”, θα εξασφαλιστεί.

Στις εξωτερικές σχέσεις και όσον αφορά τις μελλοντικές εμπορικές διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του ΠΟΕ, είναι ζωτικό για την Κοινότητα και τα κράτη μέλη της να διατηρήσουν την ελευθερία δράσης τους στον οπτικοακουστικό τομέα, εάν θέλουμε η Ευρώπη να διατηρήσει την πολιτιστική και γλωσσική της ποικιλομορφία. Παρομοίως, είναι σημαντικό οι υποψήφιες χώρες να εφαρμόσουν ταχέως και πλήρως το κοινοτικό κεκτημένο στον οπτικοακουστικό τομέα.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

Δράση	Ημερομηνία ολοκλήρωσης
Έκθεση αξιολόγησης σχετικά με το αποτέλεσμα της σύστασης περί προστασίας των ανηλίκων στις οπτικοακουστικές και ενημερωτικές υπηρεσίες	Σεπτέμβριος 2000
Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας «Τηλεόραση χωρίς σύνορα»	Δεκέμβριος 2000
Πιθανές νέες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την κρατική ενίσχυση στην κινηματογραφική και τηλεοπτική παραγωγή	2000
Ανακοίνωση σχετικά με τις νομικές πτυχές που αφορούν τον τομέα του κινηματογράφου	2000
Ενδιάμεση έκθεση σχετικά με την υποδομή κοινοτικών στατιστικών πληροφοριών	Οκτώβριος 2002
Ανεξάρτητη μελέτη σχετικά με τον αντίκτυπο των άρθρων 4 και 5 της οδηγίας «Τηλεόραση χωρίς σύνορα» (Απαιτήσεις περιεχομένου)	Ιούνιος 2002
Μελέτη για τις νέες τεχνικές διαφήμισης στην τηλεόραση	Ιούνιος 2002
Επανεξέταση της οδηγίας «Τηλεόραση χωρίς σύνορα»	Δεκέμβριος 2002
Τελική έκθεση σχετικά με την υποδομή κοινοτικών στατιστικών πληροφοριών	Απρίλιος 2005
Πρόγραμμα MEDIA PLUS	Ιανουάριος 2001 – Δεκέμβριος 2005

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	5
1. Ο οπτικοακουστικός τομέας και η σημασία του	6
2. Στόχοι και μέσα της κοινοτικής πολιτικής στον οπτικοακουστικό τομέα	8
3. Αρχές ρύθμισης του οπτικοακουστικού τομέα στην ψηφιακή εποχή	10
4. Η δράση στον κανονιστικό τομέα.	15
5. Αρχές ανάπτυξης των κοινοτικών μέσων υποστήριξης.....	20
6. Η δράση στον τομέα των μηχανισμών υποστήριξης	21
7. Η εξωτερική διάσταση της κοινοτικής πολιτικής στον οπτικοακουστικό τομέα....	23
Συμπεράσματα	25

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο οπτικοακουστικός τομέας υφίσταται σημαντικές αλλαγές ως αποτέλεσμα της εισαγωγής των ψηφιακών τεχνολογιών, αλλαγές οι οποίες είναι πολύ πιθανό να απαιτήσουν την αναπροσαρμογή τόσο του κανονιστικού πλαισίου όσο και των διαφόρων εθνικών και κοινοτικών μηχανισμών υποστήριξης στον τομέα αυτό. Έχει συνεπώς ζωτική σημασία για τις επιχειρήσεις του εν λόγω τομέα να επωφεληθούν από ένα σαφές και προβλέψιμο περιβάλλον πολιτικής στο πλαίσιο του οποίου να προγραμματίζουν επενδύσεις και να αναπτύσσουν στρατηγικές για τις επιχειρήσεις τους. Αυτό είναι ουσιώδες, εάν θέλουν να εκμεταλλευθούν στο έπακρο τις ευκαιρίες που προσφέρουν η ψηφιακή ραδιοτηλεόραση και οι τεχνικές παραγωγής καθώς και τα νέα μέσα διανομής και τα νέα είδη δραστηριότητας, παραδείγματος χάρη, μέσω του Internet.

Η παρούσα ανακοίνωση αποσκοπεί στο να συμβάλει στην προβλεψιμότητα αυτή με τον καθορισμό των προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα επόμενα πέντε έτη καθώς και των στόχων και των αρχών της κοινοτικής πολιτικής στον οπτικοακουστικό τομέα για το μεσοπρόθεσμο μέλλον. Η παρούσα ανακοίνωση είναι αποτέλεσμα μιας εξέτασης ευρέος φάσματος του τομέα που πραγματοποίησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τη διάρκεια των τελευταίων 2 ετών. Λεπτομερή στοιχεία της έρευνας αυτής παρέχονται στο τμήμα 3. Επιπλέον, το Συμβούλιο Υπουργών, στις 28 Ιουνίου 1999, ενέκρινε τα συμπεράσματα σχετικά με τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης γύρω από την Πράσινη Βίβλο σύγκλισης¹ η οποία σημείωνε τη σημασία των αποτελεσμάτων αυτών για τον οπτικοακουστικό τομέα και χαϊρέτιζε την πρόθεση της Επιτροπής να υποβάλει λεπτομερέστερες κανονιστικές αρχές για τον τομέα σε μια επόμενη ανακοίνωση.

Η ψηφιακή τεχνολογία επιφέρει ήδη σημαντικές κοινωνικές, πολιτιστικές και εκπαιδευτικές αλλαγές και θα επιφέρει ακόμα μεγαλύτερες αλλαγές στο μέλλον. Η ψηφιοποίηση δεν συνιστά μόνο ένα μεγάλο άλμα όσον αφορά την ποσότητα του οπτικοακουστικού περιεχομένου και των πληροφοριών που καθίστανται διαθέσιμα στον πολίτη, αλλά επιτρέπει σε ένα ευρύ φάσμα νέων επιχειρήσεων να συμμετέχει στην παραγωγή και διανομή του οπτικοακουστικού περιεχομένου και πληροφοριών σε παγκόσμιο επίπεδο. Στον οπτικοακουστικό τομέα βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη σημαντικές αλλαγές: είναι πιθανό ότι, μέσα σε μια δεκαετία, η αναλογική μετάδοση θα έχει εξαλειφθεί σε πολλά κράτη μέλη και θα έχει αντικατασταθεί πλήρως από την ψηφιακή μετάδοση προγραμμάτων. Ο αντίκτυπος της ψηφιοποίησης μπορεί να απεικονισθεί άμεσα. Παραδείγματος χάρη, ενώ τα καλωδιακά δίκτυα τηλεόρασης μπορούν συνήθως να μεταδώσουν περίπου 30 έως 40 κανάλια χρησιμοποιώντας την αναλογική τεχνολογία μετάδοσης, τα ψηφιακά καλωδιακά δίκτυα μπορούν να προσφέρουν όχι μόνο εκατοντάδες τηλεοπτικά κανάλια αλλά και διαδραστικές υπηρεσίες, φωνητική τηλεφωνία και ταχεία πρόσβαση στο Internet. Οι δορυφορικές υπηρεσίες θα προσφέρουν σύντομα τις ίδιες χωρητικότητες, ενώ ακόμη και τα κινητά τηλέφωνα μπορούν πλέον να παράσχουν πρόσβαση στο Internet και υπηρεσίες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Οι μετατροπείς-αποκωδικοποιητές (Set-top boxes) που παρέχουν πρόσβαση στο Internet με κόστος λίγων μόνο εκατοντάδων ευρώ κυκλοφορούν ήδη στην αγορά και στο μέλλον οι θεατές θα είναι σε θέση να

¹ Αποτελέσματα της διαβούλευσης γύρω από την πράσινη βίβλο σύγκλισης: Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών (COM (1999)108)

προγραμματίζουν τα δικά τους προγράμματα θέασης ανεξάρτητα από τον πραγματικό χρόνο εκπομπής.

Το Internet ενσωματώνει κατά το βέλτιστο τρόπο την ψηφιακή επανάσταση. Με όλο και χαμηλότερο κόστος, το Internet παρέχει πρόσβαση σε μια ποσότητα ηλεκτρονικού περιεχομένου η οποία είναι, για όλες τις προθέσεις και τους σκοπούς, άπειρη και η οποία είναι δυνητικά προσπελάσιμη από κάθε σημείο του κόσμου. Το Internet αποτελεί μέσο παροχής νέων ευκαιριών για παροχές περιεχομένου, συμπεριλαμβανομένων των δημιουργών, παραγωγών και διανομέων στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων. Από την άποψη αυτή, η ψηφιακή τηλεόραση είναι πιθανό να διαδραματίσει καίριο ρόλο: οι υπηρεσίες ψηφιακής τηλεόρασης, μέσω ενός μετατροπέα-αποκωδικοποιητή ή μέσω μιας ολοκληρωμένης ψηφιακής τηλεόρασης, μπορεί κάλλιστα να παράσχει την κύρια οδό στο σπίτι για το μεγαλύτερο τμήμα του επιγραμμικού περιεχομένου και για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Οι εξελίξεις αυτές θα μπορούσαν να έχουν έντονες συνέπειες τόσο στην κοινοτική πολιτική όσο και στην πολιτική των κρατών μελών στον οπτικοακουστικό τομέα. Ειδικότερα, θα θέσουν νέες προκλήσεις όσον αφορά το κανονιστικό πλαίσιο και θα απαιτήσουν την επανεξέταση των κανονιστικών τεχνικών που χρησιμοποιήθηκαν έως σήμερα για την επίτευξη των στόχων του δημόσιου συμφέροντος.

1. Ο ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ

Οικονομική μεγέθυνση και θέσεις εργασίας

Ο οπτικοακουστικός τομέας διαθέτει το δυναμικό για να δημιουργήσει εκατοντάδες χιλιάδων θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης στην Ευρώπη. Σύμφωνα με μια μελέτη που πραγματοποιήθηκε για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 1997, το σύνολο των εσόδων του κλάδου στην Ευρώπη θα αυξηθεί κατά 70% έως το 2005, αύξηση που θα είχε ως επακόλουθο τη δημιουργία έως και 350.000 θέσεων υψηλής ειδίκευσης². Στον τομέα απασχολούνταν άμεσα 950.000 άτομα στην Ευρώπη το 1995, ενώ ο αριθμός αυτός αυξήθηκε σε 1.030.000 έως το 1997³.

Το δυναμικό αύξησης του κλάδου οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών που βασίζονται στην ψηφιακή τεχνολογία. Παραδείγματος χάρη, η έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη της αγοράς τηλεοπτικών υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση τονίζει τη ταχεία αύξηση της ψηφιακής τηλεόρασης στις κύριες αγορές συνδρομητικής τηλεόρασης⁴. Η αγορά ψηφιακού βιντεοδίσκου (DVD) επεκτείνεται επίσης ταχύτατα, γεγονός που έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Ευρώπη, δεδομένης της χωρητικότητας του DVD για πολυγλωσσικές εκδόσεις του ίδιου έργου. Ωστόσο, έχει ιδιαίτερη σημασία το ότι η ανάπτυξη των νέων υπηρεσιών για την παροχή οπτικοακουστικού περιεχομένου, όπως π.χ. συνδρομητική τηλεόραση (pay-TV), πληρωμή ανά θέαμα (pay-per-view), οιονεί βίντεο κατ'αίτηση (Near-Video-on-Demand (NVOD)), δεν γίνεται εις βάρος των υφιστάμενων μέσων, όπως π.χ. ο κινηματογράφος και η βιντεοαγορά (τόσο η

² Norcontel : "Economic Implications of new Communication Technologies on the Audiovisual Markets" http://europa.eu.int/comm/dg10/avpolicy/key_doc/new_comm/index.html

³ COM (98) 0590 τελικό: Έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο - "Δυνατότητες απασχόλησης στην κοινωνία της πληροφορίας: Αξιοποίηση των δυνατοτήτων της πληροφορικής επανάστασης"

⁴ COM(1999) 540, σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας 95/47/EΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 σχετικά με τη χρήση προτύπων για τη μετάδοση τηλεοπτικού σήματος (ΕΕ L 281, 23/11/1995 σ.0051 - 0054).

κασέτα όσο και ο ψηφιακός βιντεοδίσκος). Αντί της αντικατάστασης των υφιστάμενων μέσων παροχής οπτικοακουστικού περιεχομένου, φαίνεται να υπάρχει μια συμπληρωματική σχέση.

Ειδικότερα, ο κινηματογράφος ξαναγεννιέται σήμερα στην Ευρώπη: το σύνολο των κινηματογραφικών εισιτηρίων στην Ευρώπη αυξήθηκε από 760,45 εκατ. το 1997 σε 814 εκατ. το 1998⁵. Αυτή η αύξηση φαίνεται να οφείλεται, τουλάχιστον εν μέρει, στην αύξηση του αριθμού των κινηματογραφικών αιθουσών στην Ευρώπη (πολυσινεμά-multiplex) καθώς και στη βελτίωση των εγκαταστάσεων των κινηματογράφων. Παράλληλα, η αγορά βιντεοταινιών στην Ευρώπη, ιδίως όσον αφορά την πώληση βιντεοκασετών εξακολουθεί να αυξάνεται. Περαιτέρω, η αγορά βιντεοπαιχνιδιών, είτε αυτά παίζονται σε Π/Υ είτε στην οθόνη της τηλεόρασης, γνωρίζει επίσης εκρηκτική ανάπτυξη.

Η ανάπτυξη αυτή στον τομέα θέτει δύο προκλήσεις. Πρώτον, είναι αναγκαίο να εξασφαλισθεί ότι το νομοθετικό πλαίσιο επιτρέπει στον οπτικοακουστικό τομέα να μεγιστοποιήσει το δυναμικό του ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας στην Ευρώπη, ενώ εξακολουθεί να διασφαλίζει τους στόχους γενικού συμφέροντος. Δεύτερον, η Κοινότητα πρέπει να μεγιστοποιήσει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής βιομηχανίας, προκειμένου να εξασφαλίσει ότι η ψηφιοποίηση δεν θα έχει ως αποτέλεσμα την πλημμύρα εισαγόμενου μόνο ή αρχαιακού (επαναλαμβανόμενου) υλικού. Η ευρωπαϊκή οπτικοακουστική βιομηχανία πρέπει να παραμείνει ικανή να παρέχει ποιοτικό οπτικοακουστικό περιεχόμενο που θα είναι συναφές και σημαντικό για τους ευρωπαίους πολίτες.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να υπενθυμίσουμε το απλό γεγονός ότι η ευρωπαϊκή αγορά οπτικοακουστικού υλικού παραμένει συντριπτικά κυριαρχούμενη από αμερικανικές παραγωγές. Το ετήσιο έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου της ΕΕ με τις ΗΠΑ στον τομέα αυτό προσεγγίζει τα 7 δισεκατομμύρια ευρώ⁶. Οι αμερικανικές παραγωγές αντιστοιχούν σε ποσοστό μεταξύ 60 και 90% των αγορών οπτικοακουστικού υλικού των κρατών μελών (έσοδα από τις πωλήσεις κινηματογραφικών εισιτηρίων, τις πωλήσεις και τις ενοικιάσεις βιντεοκασετών και από τις πωλήσεις τηλεοπτικών προγραμμάτων μυθοπλασίας), ενώ το αντίστοιχο ευρωπαϊκό μερίδιο της αμερικανικής αγοράς είναι της τάξης του 1 ή 2%. Εντελώς ανεξάρτητα από την οικονομική σημασία των στοιχείων αυτών, υπάρχουν και πολιτιστικές επιπτώσεις. Η διατήρηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας της Ευρώπης σημαίνει, μεταξύ άλλων την προώθηση της παραγωγής και της κυκλοφορίας ποιοτικού οπτικοακουστικού περιεχομένου το οποίο εκφράζει τις ευρωπαϊκές πολιτιστικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες. Πράγματι, το κοινό της ευρωπαϊκής τηλεόρασης δείχνει σαφή προτίμηση για το οπτικοακουστικό περιεχόμενο, όταν αυτό υπάρχει, που είναι στη γλώσσα του και το οποίο εκφράζει τη δική του κουλτούρα και τις δικές του ανησυχίες: η πρόκληση συνεπώς είναι να εξασφαλιστεί ότι ο προγραμματισμός αυτής της φύσης - που είναι συνήθως ακριβότερος από το εισαγόμενο υλικό - εξακολουθεί να είναι διαθέσιμος.

Ο κοινωνικός, πολιτιστικός και εκπαιδευτικός αντίκτυπος του οπτικοακουστικού τομέα

⁵ Screen Digest, Σεπτέμβριος 1999. Το 1998, το σύνολο των εισιτηρίων στην Ευρώπη μειώθηκε σε 592,72 εκατομμύρια.

⁶ Το ποσό αυτό αναφέρεται σε αμερικανικά δισεκατομμύρια, δηλ. 7000 εκατομμύρια ευρώ.

Ενώ οι οικονομικές πτυχές και το δυναμικό δημιουργίας θέσεων εργασίας του τομέα όπως σκιαγραφήθηκε ανωτέρω αποτελούν σαφώς σημαντικά στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την εκπόνηση της κοινοτικής πολιτικής, ο κοινωνικός και πολιτιστικός ρόλος των οπτικοακουστικών μέσων είναι εκείνος που διαμορφώνει την αφετηρία της χάραξης πολιτικής. Ο κοινωνικός αντίκτυπος αυτών των μέσων είναι πολύ σημαντικός: αποτελεί το καθοριστικό χαρακτηριστικό τους και, για το λόγο αυτό, είναι καίριο για κάθε πολιτική που τα αντιμετωπίζει. Αυτός ο κοινωνικός αντίκτυπος είναι εμφανής και μόνο από το ρόλο της τηλεόρασης. Η διείσδυση των τηλεοπτικών συσκευών στα νοικοκυριά στην Ευρώπη είναι της τάξης του 98% και ο μέσος Ευρωπαίος παρακολούθησε 205 λεπτά τηλεοπτικού προγράμματος την ημέρα το 1998, κατά 6 λεπτά περισσότερο από ό,τι το προηγούμενο έτος⁷. Για τα παιδιά, ο αριθμός αυτός είναι ακόμη υψηλότερος. Αποτελεί την πιο σημαντική πηγή ενημέρωσης και ψυχαγωγίας στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Με βάση αυτό, η συνεχιζόμενη σημασία του ραδιοφώνου ως μέσου δεν πρέπει να αγνοηθεί. Οι ευρωπαίοι ακούν ραδιόφωνο όσο παρακολουθούν και τηλεόραση και συνεχίζουν να χρησιμοποιούν το ραδιόφωνο ως σημαντική πηγή ενημέρωσης: ενδεικτικά, πολλοί πολίτες θεωρούν ότι το ραδιόφωνο ως μέσο είναι πιο αξιόπιστο από ό,τι είτε η τηλεόραση είτε ο έντυπος τύπος⁸.

Τα οπτικοακουστικά μέσα διαδραματίζουν κύριο ρόλο στη λειτουργία των σύγχρονων δημοκρατικών κοινωνιών. Χωρίς την ελεύθερη ροή πληροφοριών, οι κοινωνίες αυτές δεν μπορούν να λειτουργήσουν. Επιπλέον, τα οπτικοακουστικά μέσα διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στην ανάπτυξη και μετάδοση κοινωνικών αξιών. Αυτό δεν οφείλεται μόνο στο ότι επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό το ποια γεγονότα και ποιες εικόνες του κόσμου συναντάμε, αλλά και στο ότι παρέχουν έννοιες και κατηγορίες -πολιτικές, κοινωνικές, εθνικές, γεωγραφικές, ψυχολογικές κλπ.- τις οποίες χρησιμοποιούμε για να καταστήσουμε τα γεγονότα και τις εικόνες αυτές κατανοητά. Επομένως, συμβάλλουν στο να καθορίσουμε όχι μόνο *αυτό* που βλέπουμε από τον κόσμο, αλλά και τον *τρόπο* με τον οποίο τον βλέπουμε.

Συνεπώς, η οπτικοακουστική βιομηχανία δεν είναι μια βιομηχανία όπως όλες οι άλλες και δεν παράγει απλώς αγαθά που θα πωληθούν στην αγορά όπως άλλα αγαθά. Πρόκειται πράγματι για μια πολιτιστική βιομηχανία *par excellence*. Έχει σημαντική επίδραση σε αυτό που γνωρίζουν, πιστεύουν και αισθάνονται οι πολίτες και διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στη μετάδοση, ανάπτυξη και ακόμα και στην οικοδόμηση πολιτισμικών ταυτοτήτων. Αυτό ισχύει κυρίως όσον αφορά τα παιδιά.

2. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Για τους λόγους αυτούς, ο ραδιοτηλεοπτικός τομέας, ένας από τους κύριους φορείς οπτικοακουστικού περιεχομένου, από την έναρξή του, αποτέλεσε αντικείμενο ειδικής ρύθμισης προς το γενικό συμφέρον. Αυτή η ρύθμιση βασίστηκε στις ίδιες αρχές, οι οποίες με τη σειρά τους βασίζονται σε κοινές αξίες, όπως π.χ. η ελευθερία έκφρασης και το δικαίωμα απάντησης, ο πλουραλισμός, η προστασία των δημιουργών και των έργων τους, η προαγωγή της πολιτιστικής και γλωσσικής ποικιλομορφίας, η προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, η προστασία των καταναλωτών. Όλα τα κράτη μέλη επέβαλαν υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που εφαρμόζονται ειδικότερα από τους δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς

⁷

Analyse annuelle, IP, 1998

⁸

Ευρωβαρόμετρο 48, Οκτώβριος-Νοέμβριος 1997

οργανισμούς. Η ρύθμιση του τομέα πραγματοποιείται όλο και περισσότερο από φορείς ή ιδρύματα που είναι ανεξάρτητα από το κράτος. Περαιτέρω, τα κράτη μέλη εφάρμοσαν χρηματοοικονομικά και άλλα μέσα υποστήριξης που απέβλεπαν στην προαγωγή της δημιουργίας, της παραγωγής και της διανομής οπτικοακουστικών έργων.

Η οπτικοακουστική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ενσωμάτωσε αυτές τις αρχές και τους κοινούς στόχους και ανέπτυξε τα δικά της μέσα σύμφωνα με την ιδιαίτερη αρμοδιότητά της κυρίως όσον αφορά την ελευθερία παροχής υπηρεσιών και την υποστήριξη του κλάδου.

Στο κανονιστικό επίπεδο, η οδηγία⁹ «Τηλεόραση χωρίς σύνορα» δημιούργησε ένα νομικό πλαίσιο που εξασφαλίζει την ελευθερία παροχής υπηρεσιών τηλεοπτικών μεταδόσεων στην Κοινότητα, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη ορισμένα καλά διευκρινισμένα γενικά συμφέροντα (ειδικότερα: την προστασία των ανηλίκων, την προαγωγή της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και την προστασία των καταναλωτών). Όσον αφορά τα μέτρα υποστήριξης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα προγράμματα Media I και Media II συμπλήρωσαν και βασίστηκαν σε ενέργειες από τα κράτη μέλη με την υποστήριξη κατάρτισης, ανάπτυξης σχεδίων και διανομής ευρωπαϊκών έργων. Τέλος, η Κοινότητα έδινε πάντα μεγάλη σημασία στην προώθηση της τεχνολογικής καινοτομίας στον οπτικοακουστικό τομέα, π.χ. μέσω της οδηγίας 95/47/EK σχετικά με τη χρήση προτύπων για τη μετάδοση τηλεοπτικού σήματος¹⁰, που στόχευε στη δημιουργία ενός κατάλληλου κανονιστικού καθεστώτος για το στάδιο εκκίνησης των νέων υπηρεσιών ψηφιακής τηλεόρασης. Επίσης, το σχέδιο δράσης για την προώθηση της τηλεόρασης ευρείας οθόνης (16/9)¹¹ συνέβαλε στην ταχεία άνοδο αυτής της αγοράς, ενώ υπήρχαν και ειδικές ενέργειες για τις νέες τεχνολογίες στα πλαίσια των προγραμμάτων Media I και Media II.

Ενώ η ψηφιακή επανάσταση θέτει νέες προκλήσεις στην πολιτική της ΕΕ στον οπτικοακουστικό τομέα, οι θεμελιώδεις στόχοι της πολιτικής αυτής παραμένουν ίδιοι, δηλ.: ενθάρρυνση της παραγωγής και διανομής ευρωπαϊκών έργων με τη δημιουργία ενός ασφαλούς και σταθερού νομικού πλαισίου για την εξασφάλιση της ελευθερίας παροχής οπτικοακουστικών υπηρεσιών, αφενός, και μέσω κατάλληλων μηχανισμών υποστήριξης, αφετέρου.

Ωστόσο, οι εξελίξεις στον εν λόγω τομέα απαιτούν τον ενδεδειγμένο καθορισμό των αρχών και των στόχων της κοινοτικής πολιτικής. Επιπλέον, η κοινοτική πολιτική πρέπει εφεξής να κινητοποιήσει και άλλους πέρα από τους παραδοσιακούς παίκτες της αγοράς (κινηματογράφος, ραδιόφωνο και τηλεόραση): υπάρχουν νέοι παίκτες, η συμβολή των οποίων θα είναι σημαντική, εάν θέλουμε η ψηφιακή επανάσταση να ωφεληθεί τον ευρωπαϊκό πολίτη. Αυτό αφορά π.χ. τους παραγωγούς νέων μορφών οπτικοακουστικού περιεχομένου ιδίως για τους σκοπούς της ενημέρωσης, της εκπαίδευσης και της πολιτιστικής ποικιλομορφίας.

⁹ Οδηγία 89/552/ΕΟΚ για το συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 97/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου· ΕΕ L202/60 της 30.7.1997.

¹⁰ Βλ. υποσημείωση 4

¹¹ Απόφαση 93/424/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 1993 σχετικά με τη θέσπιση σχεδίου δράσης για την εισαγωγή προηγμένων τηλεοπτικών υπηρεσιών στην Ευρώπη, ΕΕ L196/48 της 5.8.1993

3. ΑΡΧΕΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ

Στην ευρεία εξέταση της οπτικοακουστικής πολιτικής που πραγματοποιήθηκε πρόσφατα περιλαμβάνονταν ορισμένες σημαντικές γνωμοδοτικές και αναλυτικές ενέργειες, συγκεκριμένα:

- Η Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής σχετικά με τη σύγκλιση στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών, καθώς και σχετικά με τις συνέπειες για τις κανονιστικές ρυθμίσεις δημοσιεύτηκε το Δεκέμβριο του 1997¹². Το γεγονός αυτό οδήγησε σε μια εκτεταμένη διαβούλευση δύο σταδίων. Το αποτέλεσμα συνοψίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα αποτελέσματα της διαβούλευσης αυτής¹³.
- Η Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Οπτικοακουστικών Μέσων που διοργανώθηκε από κοινού από την Επιτροπή και τη Βρετανική Προεδρία της ΕΕ στο Birmingham τον Απρίλιο του 1998.¹⁴
- Η σύσταση μιας Ομάδας Υψηλού Επιπέδου (ΟΥΕ) για την πολιτική στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων από τον Επίτροπο Marcelino Oreja το 1997. Η ΟΥΕ δημοσίευσε την έκθεσή της, με τίτλο "Η ψηφιακή εποχή", τον Οκτώβριο του 1998.¹⁵

Στις 10 Νοεμβρίου 1999, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε επίσης μια σημαντική εξέταση του κανονιστικού πλαισίου για τα ηλεκτρονικά δίκτυα επικοινωνιών. Στην ανακοίνωσή της "Προς ένα νέο πλαίσιο υποδομής ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφών υπηρεσιών: Η επισκόπηση των επικοινωνιών 1999"¹⁶, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ένα νέο πλαίσιο για την κάλυψη κάθε υποδομής επικοινωνιών και των συναφών με την υποδομή αυτή υπηρεσιών. Η ανακοίνωση αυτή, που δεν αντιμετωπίζει ζητήματα σχετικά με το οπτικοακουστικό περιεχόμενο θέτει πέντε γενικές αρχές κανονιστικής δράσης. Σύμφωνα με αυτές, η ρύθμιση πρέπει:

- να βασίζεται σε σαφώς καθορισμένους στόχους πολιτικής·
- να αποτελεί το ελάχιστο αναγκαίο για την εκπλήρωση των στόχων αυτών·
- να ενισχύει περαιτέρω τη νομική βεβαιότητα σε μια δυναμική αγορά·

¹² Πράσινη Βίβλος σχετικά με τη σύγκλιση στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών, καθώς και σχετικά με τις συνέπειες για τις κανονιστικές ρυθμίσεις COM (97) 623, 03.12.1997

¹³ Βλ. υποσημείωση 1.

¹⁴ Βλ. http://europa.eu.int/eac/bg-intro_en.html για τα λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τα αποτελέσματα της διάσκεψης.

¹⁵ *Η ψηφιακή εποχή Έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου σχετικά με την οπτικοακουστική πολιτική* Υπηρεσία επίσημων εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο. (ISBN 92-828-4690-3) http://europa.eu.int/comm/dg10/avpolicy/key_doc/hlg_en.html

¹⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών - Προς ένα νέο πλαίσιο υποδομής ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφών υπηρεσιών: Η επισκόπηση των επικοινωνιών 1999" COM (1999) 539 τελικό, 10.11.99

- να στοχεύει στο να είναι τεχνολογικά ουδέτερη¹⁷ και
- να εφαρμόζεται κατά το δυνατό στενότερα με τις δραστηριότητες που ρυθμίζονται.

Αυτές οι αρχές ισχύουν και στον τομέα της ρύθμισης του οπτικοακουστικού περιεχομένου. Ωστόσο, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ειδική φύση του τομέα με τον τρόπο που ορίζεται παρακάτω:

(1) Αρχή της αναλογικότητας

Οι αρχές της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας, όπως ορίζονται στη συνθήκη και εξελίχθηκαν με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου όσον αφορά την ελευθερία παροχής υπηρεσιών, αποτελούν τη βάση για τα σχετικά κοινοτικά κανονιστικά μέσα για τον οπτικοακουστικό τομέα και γενικότερα για την κοινωνία της πληροφορίας. Η αρχή της αναλογικότητας απαιτεί ο βαθμός της κανονιστικής παρέμβασης να μην είναι μεγαλύτερος από ό,τι είναι αναγκαίο για να επιτευχθεί ο εν λόγω στόχος. Η αρχή αυτή εξηγείται από τα σχετικά κοινοτικά μέσα: οι υπηρεσίες τηλεοπτικής μετάδοσης καλύπτονται από την οδηγία «Τηλεόραση χωρίς σύνορα» και από άλλα μέσα σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία και την προστασία των κρυπτογραφημένων υπηρεσιών¹⁸, ενώ οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες πληροφόρησης πέραν των ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών καλύπτονται από τον κανονιστικό μηχανισμό διαφάνειας που εγκρίθηκε το 1998¹⁹, που θα συμπληρωθεί σύντομα από μια οδηγία περί ηλεκτρονικού εμπορίου²⁰.

Η εφαρμογή της δοκιμής αναλογικότητας απαιτεί την εις βάθος ανάλυση της εν λόγω υπηρεσίας. Παραδείγματος χάρη, πρέπει να ληφθεί υπόψη ο βαθμός στον οποίο ένας μεμονωμένος χρήστης μπορεί να ασκήσει επιλογή και έλεγχο στο λαμβανόμενο περιεχόμενο. Αυτό θα σήμαινε ότι η κανονιστική προσέγγιση όσον αφορά, ας πούμε, την προστασία των ανηλίκων για μια προγραμματισμένη άμεση ατελή τηλεοπτική υπηρεσία θα είχε ως επακόλουθο μια διαφορετική κανονιστική προσέγγιση από αυτή για μια κρυπτογραφημένη υπηρεσία πληρωμής ανά θέαση που απαιτεί ταυτότητα του χρήστη και μέθοδο άμεσης πληρωμής.

Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων έως σήμερα, η Επιτροπή θεωρεί ότι, πέραν της ανάγκης εξεύρεσης ενός νέου ρυθμιστικού πλαισίου για το οπτικοακουστικό περιεχόμενο, η Επιτροπή μπορεί να διαχειριστεί με το βέλτιστο τρόπο τις αλλαγές που πραγματοποιούνται με τη χρησιμοποίηση των υφιστάμενων

¹⁷ Τεχνολογική σύγκλιση σημαίνει ότι υπηρεσίες που προηγουμένως πραγματοποιούνταν μέσω περιορισμένου αριθμού δικτύων επικοινωνιών μπορούν πλέον να πραγματοποιούνται μέσω αρκετών ανταγωνιζόμενων. Αυτό συνεπάγεται την ανάγκη για τεχνολογική ουδετερότητα όσον αφορά τη ρύθμιση: ίδιες υπηρεσίες πρέπει κατ'αρχήν να ρυθμίζονται κατά τον ίδιο τρόπο ανεξάρτητα από τα μέσα μετάδοσής τους.

¹⁸ Η οδηγία περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση (Οδηγία 93/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου, ΕΕ L248 της 6.10.1993, σ.15) και η οδηγία για τη νομική προστασία των υπηρεσιών που βασίζονται ή συνίστανται στην παροχή πρόσβασης υπό όρους (Οδηγία 98/84/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ΕΕ L 320 της 28.11.1998, σ. 54-57)

¹⁹ Οδηγία 98/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Ιουλίου 1998 για την τροποποίηση της οδηγίας 98/34/ΕΚ για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών

²⁰ Κοινή θέση που εγκρίθηκε στις 7 Δεκεμβρίου 1999

μέσων και αρχών της και, εφόσον κρίνεται κατάλληλο, μέσω της προώθησης πρωτοβουλιών για την αυτορρύθμιση.

(2) Διαχωρισμός της ρύθμισης της μετάδοσης και του περιεχομένου

Η διαδικασία εξέτασης και ειδικότερα η διαβούλευση σχετικά με την Πράσινη Βίβλο σύγκλισης δημιούργησε μια συναίνεση σχετικά με την ανάγκη ξεχωριστών προσεγγίσεων όσον αφορά τη ρύθμιση της μεταφοράς ηλεκτρονικών σημάτων και την υποδομή που χρησιμοποιείται γι' αυτήν, αφενός, και τη ρύθμιση του περιεχομένου, συμπεριλαμβανομένου του οπτικοακουστικού περιεχομένου, αφετέρου. Κατά την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αυτό συνεπάγεται:

- την ανάγκη να εξασφαλιστεί ότι η ρύθμιση του περιεχομένου είναι σε συμφωνία με τα ειδικά χαρακτηριστικά των δεδομένων υπηρεσιών περιεχομένου και με τους στόχους της δημόσιας πολιτικής που συνδέεται με τις υπηρεσίες αυτές·
- την ανάγκη να εξασφαλιστεί ότι η ρύθμιση περιεχομένου αντιμετωπίζει την ιδιαιτερότητα του οπτικοακουστικού τομέα, βασιζόμενη στις τρέχουσες δομές·
- την εφαρμογή κατάλληλου κανονιστικού συστήματος για νέες οπτικοακουστικές υπηρεσίες, αναγνωρίζοντας τις αβεβαιότητες της αγοράς και την ανάγκη για αρχικές επενδύσεις κατά την έναρξή τους, διατηρώντας ταυτόχρονα επαρκείς διασφαλίσεις για τον καταναλωτή.

Κατά την εφαρμογή της διάκρισης μεταξύ μεταφοράς και περιεχομένου, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί σε ζητήματα που αφορούν την πρόσβαση του καταναλωτή στο περιεχόμενο, παραδείγματος χάρι όσον αφορά τους EPG και τους κανόνες "υποχρεωτικής μεταφοράς"²¹.

(3) Στόχοι γενικού συμφέροντος και η κανονιστική προσέγγιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Οι αρχές και η μεθοδολογία του κοινοτικού δικαίου είναι ιδιαίτερα συναφείς με την ανάπτυξη ενός σταθερού και νομικά ασφαλούς κανονιστικού πλαισίου. Πρόκειται για μια προϋπόθεση "*εκ των ων ουκ άνευ*" για την αποτελεσματική λειτουργία και ανάπτυξη της αγοράς οπτικοακουστικού περιεχομένου στην Κοινότητα. Το πλαίσιο αυτό πρέπει να εγγυάται επίσης την αποτελεσματική προστασία των γενικών συμφερόντων της κοινωνίας, όπως η ελευθερία της έκφρασης και το δικαίωμα απάντησης, η προστασία των δημιουργών και των έργων τους, ο πλουραλισμός, η προστασία του καταναλωτή, η προστασία των ανηλίκων και της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και η προώθηση της γλωσσικής και πολιτιστικής ποικιλομορφίας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι η ψηφιακή επανάσταση δεν αμφισβητεί την ανάγκη η οπτικοακουστική πολιτική να προσδιορίζει συναφή γενικά συμφέροντα και, εφόσον χρειάζεται, να τα προστατεύει μέσω της κανονιστικής διαδικασίας. Ωστόσο, οι τεχνολογικές εξελίξεις απαιτούν τη συνεχή αξιολόγηση των μέσων και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι εξακολουθούν να είναι αναλογικές ως προς τους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν.

²¹

Βλ. τμήμα 4.2

Η οπτικοακουστική πολιτική ασχολείται με υπηρεσίες που παρέχουν οπτικοακουστικό περιεχόμενο που προορίζεται για το κοινό: οι υπηρεσίες αυτές συνιστούν «παρουσίαση στο κοινό»²² και ενδέχεται να θίγουν ορισμένα γενικά συμφέροντα που συνδέονται με τον κλάδο των μέσων ενημέρωσης συνολικά (π.χ. όσον αφορά τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα, την προστασία της ακεραιότητας των καλλιτεχνικών έργων, την προστασία των ανηλίκων, των καταναλωτών, της πολιτιστικής ποικιλομορφίας κτλ.).

Ενώ τα μέσα διανομής (είτε από ένα σημείο προς πολλά σημεία, όπως η ραδιοτηλεόραση, είτε από σημείο προς σημείο, όπως το βίντεο κατ'αίτηση) παραμένουν σαφώς ζωτικά, ορισμένα νέα είδη υπηρεσίας ενδέχεται επίσης να απαιτούν να ληφθούν υπόψη και άλλοι παράγοντες κατά την εκτίμηση της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας κάθε κανονιστικής προσέγγισης.

Θα απαιτηθεί μια κλιμακωτή προσέγγιση ως προς τη ρύθμιση για να ασχοληθεί με τα γενικά συμφέροντα που θίγονται από κάθε είδος υπηρεσίας. Το βασικό σκεπτικό της ρύθμισης αυτής πρέπει να είναι η αδυναμία της αγοράς, πραγματική ή δυνητική, να επιτύχει τους στόχους αυτούς (πλην ορισμένων περιπτώσεων, όπως η προστασία των ανηλίκων ή των πνευματικών δικαιωμάτων, όπου οι δυνάμεις της αγοράς δεν προσαρμόζονται στην επίτευξη των στόχων αυτών). Πρέπει να ληφθεί υπόψη η εμπορική ή μη εμπορική φύση των σχετικών συναλλαγών και ο βαθμός του ελέγχου και της επιλογής που μπορούν να έχουν οι χρήστες.

(4) Αναγνώριση του ρόλου της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης και της ανάγκης για διαφάνεια όσον αφορά τη χρηματοδότησή της

Η δημόσια τηλεόραση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας: αυτό ισχύει όσον αφορά την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία, τον εκπαιδευτικό προγραμματισμό, την αντικειμενική πληροφόρηση της κοινής γνώμης, την εγγύηση του πλουραλισμού και τη άμεση ατελή παροχή ποιοτικού προγραμματισμού. Η ένταξη της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στο νέο ψηφιακό οπτικοακουστικό περιβάλλον απαιτεί την ισόρροπη προσέγγιση. Το μέλλον του διττού συστήματος ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης στην Ευρώπη, που αποτελείται από δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, εξαρτάται από το ρόλο της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης που θα συνδυάζεται με τις αρχές του ανόθευτου ανταγωνισμού και τη λειτουργία της ελεύθερης αγοράς, σε συμφωνία με τη συνθήκη, όπως ερμηνεύεται με το πρωτόκολλο αριθ. 32 σχετικά με το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη. Αυτό σημαίνει ότι:

- τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να παρέχουν, ορίζουν και οργανώνουν την αποστολή δημόσιας υπηρεσίας και να αποφασίζουν τον τρόπο χρηματοδότησης των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών (τέλη άδειας, κρατική χρηματοδότηση, διττή χρηματοδότηση κτλ.).

²²

Η έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» υπάρχει ήδη στο κοινοτικό δίκαιο, παραδείγματος χάρι, στις διάφορες οδηγίες για το δικαίωμα του δημιουργού. Ο ορισμός της τηλεοπτικής μετάδοσης που παρέχεται στο άρθρο 1(α) της οδηγίας «Τηλεόραση χωρίς σύνορα» βασίζεται στην έννοια των «τηλεοπτικών προγραμμάτων που προορίζονται για το κοινό». Αφετέρου, οι υπηρεσίες που στοχεύουν ουσιαστικά στην ενίσχυση της ιδιωτικής αλληλογραφίας (όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) δεν επηρεάζουν αυτά τα γενικά συμφέροντα και η προστασία της ιδιωτικής ζωής μπορεί να περιοριστεί νόμιμα, μόνο όταν αφορά δραστηριότητες που απαγορεύει το ποινικό δίκαιο (παραδείγματος χάρι παρουσίαση υλικού παιδικής πορνογραφίας).

- η αποστολή δημόσιας υπηρεσίας, όπως ορίζεται από τα κράτη μέλη, είναι συνεκτική με το κοινοτικό συμφέρον όσον αφορά τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (όπως εκτιμάται από την Επιτροπή)·
- το σύστημα χρηματοδότησης, όπως αποφασίστηκε από τα κράτη μέλη, σέβεται την αρχή της αναλογικότητας και δεν θίγει τις συνθήκες εμπορίου και τον ανταγωνισμό στην Κοινότητα σε βαθμό αντιβαίνοντα προς το κοινό συμφέρον σε συμφωνία με το άρθρο 86(2) της συνθήκης, όπως ερμηνεύεται από το πρωτόκολλο (ενώ λαμβάνεται υπόψη η υλοποίηση της αποστολής της δημόσιας υπηρεσίας) και τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου·
- ενώ ο ορισμός της αποστολής της δημόσιας υπηρεσίας και το συνδεδεμένο σύστημα χρηματοδότησης είναι αρμοδιότητα των κρατών μελών, η Επιτροπή έχει το καθήκον να εξασφαλίσει ότι αυτά είναι συμβατά με τη συνθήκη, όπως ερμηνεύεται από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, όσον αφορά τόσο τους κανόνες κρατικής ενίσχυσης όσο και την ελευθερία παροχής υπηρεσιών.

Η εξασφάλιση αυτής της ισορροπίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο είναι θεμελιώδης, ιδίως προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στους ευρωπαϊκούς δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς να εκμεταλλευθούν πλήρως τις δυνατότητες που προσφέρει η νέα τεχνολογία πληροφοριών, αλλά και να εκπληρώσουν αποτελεσματικότερα τις αντίστοιχες αποστολές δημόσιας υπηρεσίας τους οι οποίες πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να ορίζονται από τα κράτη μέλη.

(5) Αυτορρύθμιση: μια συμπληρωματική διαδικασία

Η δημιουργία ενός σταθερού κανονιστικού πλαισίου σε ένα περιβάλλον ταχείας ανάπτυξης έχει ως επακόλουθο τον περαιτέρω προβληματισμό σχετικά με το ρόλο που αυτή η αυτορρύθμιση μπορεί να διαδραματίσει ως συμπλήρωμα των κανονιστικών πλαισίων που θέσπισαν οι δημόσιες αρχές. Έως σήμερα από τη συζήτηση προέκυψαν τα ακόλουθα διδάγματα²³:

- ενώ εναπόκειται στις κυβερνήσεις και τις δημόσιες αρχές να ορίσουν τους στόχους του δημόσιου συμφέροντος, να καθορίσουν τις απαιτήσεις σχετικά με το επίπεδο της προστασίας τους και να εγκρίνουν τους κανονισμούς που είναι αναγκαίοι για το αποτέλεσμα αυτό, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και χρήστες μπορούν ωστόσο να συμβάλουν στην επίτευξη αυτών των ίδιων στόχων γενικού συμφέροντος μέσω της ανάπτυξης αυτορρυθμιστικών μέτρων εντός του συνολικού νομικού πλαισίου. Τα μέτρα αυτά μπορούν να καταστήσουν περιττή την αναγκαιότητα λεπτομερών ρυθμίσεων·
- η αυτορρύθμιση τόσο στο εθνικό όσο και στο κοινοτικό επίπεδο μπορεί να αποτελέσει ένα καλό παράδειγμα εφαρμογής της αρχής της επικουρικότητας όσο δεν οδηγεί στον κατακερματισμό της εσωτερικής αγοράς. Αντίθετα, η ανάπτυξη κωδίκων συμπεριφοράς σε κοινοτικό επίπεδο πρέπει να ενθαρρυνθεί·

²³

Η γερμανική προεδρία διοργάνωσε ένα σημαντικό σεμινάριο σχετικά με την αυτορρύθμιση στον τομέα των μέσων ενημέρωσης στο Saarbrücken στις 20-21 Απριλίου 1999.
Βλ., <http://www.eu-seminar.de/> για τα αποτελέσματα του σεμιναρίου αυτού. Στις 27 Σεπτεμβρίου 1999 το Συμβούλιο εξέδωσε τα «Συμπεράσματα σχετικά με το ρόλο της αυτορρύθμισης ενόψει της εξέλιξης των νέων υπηρεσιών των μέσων ενημέρωσης. ΕΕ C 283/2 της 6.10.99

- η αυτορρύθμιση ταιριάζει περισσότερο σε ορισμένους τομείς από ό,τι σε άλλους. Ένα παράδειγμα όπου η αυτορρύθμιση είναι πιθανό να είναι λιγότερο επιθυμητή και εφικτή είναι τα πνευματικά δικαιώματα, όπου τα οικονομικά διακυβεύματα είναι τέτοια που οι κάτοχοι των δικαιωμάτων θα εξακολουθήσουν να χρειάζονται την προστασία του νόμου.
- η αυτορρύθμιση δεν πρέπει να επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί από μείζονες εγκαθιδρυμένους φορείς για να ορίσουν τους «κανόνες του παιχνιδιού» που ταιριάζουν καλύτερα στο δικό τους συμφέρον εις βάρος των μικρών ή πιο πρόσφατων ανταγωνιστών.

(6) Κανονιστικές αρχές

Οι διάφορες διαβουλεύσεις που πραγματοποιήθηκαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο οδήγησαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θεωρήσει ως δεδομένες ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη των κανονιστικών αρχών στον οπτικοακουστικό τομέα:

- οι κανονιστικές αρχές πρέπει να είναι ανεξάρτητες από την κυβέρνηση και τις επιχειρήσεις.
- τα ζητήματα περιεχομένου είναι ουσιαστικά εθνικά ως προς τη φύση τους, καθώς συνδέονται άμεσα και στενά με τις πολιτιστικές, κοινωνικές και δημοκρατικές ανάγκες της συγκεκριμένης κοινωνίας. σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, συνεπώς, η ρύθμιση του περιεχομένου επαφίεται κυρίως στα κράτη μέλη.
- η τεχνολογική σύγκλιση απαιτεί την αυξημένη συνεργασία μεταξύ των σχετικών κανονιστικών αρχών (υποδομή επικοινωνιών, οπτικοακουστικός τομέας, ανταγωνισμός).
- οι κανονιστικές αρχές μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή της αυτορρύθμισης. Από την άποψη αυτή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξετάσει τη χρησιμότητα της δημιουργίας ενός ειδικού φόρουμ για την πανευρωπαϊκή συνεργασία μεταξύ κανονιστικών αρχών, επιχειρήσεων και καταναλωτών στον οπτικοακουστικό τομέα.

4. ΔΡΑΣΗ ΣΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Με βάση τις αρχές αυτές, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να αναπτύξει τις ακόλουθες ενέργειες.

4.1. Η οδηγία «Τηλεόραση χωρίς σύνορα»

Η οδηγία, που εγκρίθηκε το 1989, αναθεωρήθηκε το 1997, προκειμένου να λάβει υπόψη τις τεχνολογικές εξελίξεις και τις εξελίξεις της αγοράς. Τα κράτη μέλη έπρεπε να εφαρμόσουν την οδηγία έως τις 30.12.98 και η άμεση προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε συμφωνία με το ρόλο της ως φύλακα των συνθηκών, είναι να εξασφαλίσει ότι η οδηγία εφαρμόζεται ορθά και αυστηρά.

Από την έναρξή της, η οδηγία παρέσχε ένα σταθερό και ασφαλές νομικό πλαίσιο για τις ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες στην Κοινότητα. Ενώ οι μελλοντικές τεχνολογικές εξελίξεις και οι εξελίξεις της αγοράς ενδέχεται να απαιτήσουν αναθεωρήσεις των

διατάξεών της, η οδηγία παραμένει σήμερα αποτελεσματικό μέσο επικοινωνίας ενός σημείου προς πολλά σημεία και είναι προσαρμοσμένη ικανοποιητικά στην τρέχουσα κατάσταση της αγοράς και των τεχνολογικών εξελίξεων.

Μια έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας απαιτείται έως το τέλος του 2000. Σύμφωνα με το άρθρο 26 της οδηγίας **μια δεύτερη έκθεση απαιτείται δύο χρόνια μετά.** Αυτή θα λάβει υπόψη τις τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα καθώς και τα αποτελέσματα των μελετών του τομέα που πραγματοποιήθηκαν για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσον αφορά την προστασία των ανηλίκων και τη διαφήμιση που απευθύνεται σε ανηλίκους²⁴. Κάθε αναγκαία αναθεώρηση της οδηγίας θα προτείνεται στο πλαίσιο αυτό. Το άρθρο 25(α) της οδηγίας απαιτεί επίσης την ανεξάρτητη μελέτη σχετικά με τον αντίκτυπο των διατάξεων της οδηγίας όσο αφορά την προώθηση των ευρωπαϊκών έργων που θα πραγματοποιηθούν έως τον Ιούνιο του 2002. Αυτό θα παράσχει εισαγωγικά στοιχεία για την έκθεση που πρέπει να υποβληθεί έως το τέλος του 2002. Επιπλέον, θα δώσει την ευκαιρία για τη γενική εξέταση των κανονιστικών και υποστηρικτικών μέσων για την προαγωγή της πολιτιστικής και γλωσσικής ποικιλομορφίας όσον αφορά τον οπτικοακουστικό τομέα.

4.2. Πρόσβαση στο οπτικοακουστικό περιεχόμενο

Ο οπτικοακουστικός τομέας υπόκειται παραδοσιακά σε ορισμένους κανόνες που στόχευαν στην εξασφάλιση της πρόσβασης σε ορισμένα είδη περιεχομένου τα οποία, αν αφήνονταν μόνο στην αγορά, ενδέχεται να μην ήταν πάντα διαθέσιμα. Οι κανόνες αυτοί ενδέχεται να απαιτήσουν την αναπροσαρμογή στο μέλλον ενόψει των τεχνολογικών εξελίξεων και των εξελίξεων της αγοράς.

Όσον αφορά τα καλωδιακά δίκτυα, π.χ. οι αποκαλούμενοι κανόνες "υποχρεωτικής μεταφοράς" υποχρέωσαν τις καλωδιακές επιχειρήσεις να καταστήσουν διαθέσιμα ορισμένα τηλεοπτικά κανάλια. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η διαχείριση των καναλιών αυτών γινόταν από τους δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς. Δεδομένης της περιορισμένης ικανότητας του καλωδίου σε αναλογικό πλαίσιο, οι κανόνες "υποχρεωτικής μεταφοράς" περιλάμβαναν μια λεπτή ισορροπία μεταξύ της επίτευξης των σημαντικών στόχων γενικού συμφέροντος (πλουραλισμός, προγραμματισμός όσον αφορά τις μειονοτικές γλώσσες κ.τ.λ.) και της διατήρησης αρκετής ελεύθερης χωρητικότητας στο καλώδιο για την παροχή πρόσβασης για άλλες υπηρεσίες. Το ζήτημα αυτό αντιμετωπίζεται στην έρευνα επικοινωνιών 1999²⁵.

Στο ψηφιακό ραδιοτηλεοπτικό περιβάλλον, η πρόσβαση στο οπτικοακουστικό περιεχόμενο δεν είναι απλώς ζήτημα του εάν κάποιο συγκεκριμένο περιεχόμενο είναι προσπελάσιμο, αλλά επίσης και του εάν το περιεχόμενο είναι *αμέσως* προσπελάσιμο. Προκειμένου να πλοηγηθεί μέσω των πολλών περιεχομένων που προσφέρονται σε ένα ψηφιακό ραδιοτηλεοπτικό περιβάλλον, ο θεατής θα απαιτήσει έναν ηλεκτρονικό οδηγό προγράμματος (EPG). Αυτός όχι μόνο θα επιτρέψει στο θεατή να πλοηγηθεί μέσω των διαθέσιμων καναλιών και υπηρεσιών, αλλά και θα

²⁴

Study on Parental Control of Television Broadcasting, March 1999

http://europa.eu.int/comm/dg10/avpolicy/key_doc/parental_control/index.html

Call for Tenders for a Study on the Impact of Television Advertising and Teleshopping on Minors OJ 99/S 139-102855

²⁵

αυτόθι υποσημείωση 16, τμήμα 4.2.2

προσφέρει προεπισκόπηση των τηλεοπτικών προγραμμάτων και θα διευκολύνει τις υπηρεσίες πληρωμή ανά θέαμα και βίντεο κατ'αίτηση. Θα είναι επίσης σε θέση να φέρει διαφημίσεις και να υποστηρίζει πολύπλοκα και αξιόπιστα συστήματα φίλτραρίσματος για την προστασία των ανηλίκων. Σαφώς, ο σχεδιασμός και η λειτουργία αυτών των EPG μπορεί να επηρεάσει τόσο την παρουσίαση όσο και τη διαθεσιμότητα του οπτικοακουστικού περιεχομένου. Από τη φύση τους, οι EPG θέτουν σημαντικά ερωτήματα όσον αφορά τον πλουραλισμό, την πολιτιστική ποικιλομορφία και άλλους στόχους δημόσιου συμφέροντος. Παρόμοια, η διεπαφή προγράμματος εφαρμογών (API)²⁶ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο εν προκειμένω: η API είναι εκείνη που αποφασίζει ποιοι EPG μπορούν να εγκατασταθούν σε αποκωδικοποιητές και ψηφιακές τηλεοράσεις²⁷. Οι τεχνικές εξελίξεις ενδέχεται, ωστόσο, να οδηγήσουν σε μια κατάσταση όπου οι θεατές θα μπορούν να επιλέξουν από ένα φάσμα EPG: εάν συμβεί αυτό, η ρύθμιση πρέπει να εξεταστεί εκ νέου σύμφωνα με τις αρχές της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας. **Σε αυτό το πρώιμο στάδιο, που η αγορά και οι τεχνολογικές εξελίξεις είναι ιδιαίτερα απρόβλεπτες, η Επιτροπή δεν προτείνει καμία συγκεκριμένη δράση για τον οπτικοακουστικό τομέα, αλλά σημειώνει ότι πρόκειται για έναν τομέα που πρέπει να παρακολουθείται στενά.**

Η πρόσβαση στο περιεχόμενο ενδέχεται επίσης να θέσει θέματα πρόσβασης: όπου ενδέχεται να υπάρχει κίνδυνος κοινωνικού αποκλεισμού (που έχει ως αποτέλεσμα μια κοινωνία της πληροφορίας "εχόντων" και "μη εχόντων"), οι καταναλωτές πρέπει να έχουν πρόσβαση στο εν λόγω περιεχόμενο σε προσιτή τιμή. Η οδηγία «Τηλεόραση χωρίς σύνορα», παραδείγματος χάρη, επιτρέπει στα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι εκδηλώσεις μείζονος σημασίας για την κοινωνία διατίθενται ως δωρεάν τηλεοπτικό πρόγραμμα.

4.3. Προστασία πνευματικών δικαιωμάτων και καταπολέμηση της πειρατείας

Το Internet καθιστά δυνατούς νέους τρόπους και μέσα διανομής των οπτικοακουστικών έργων, ενώ η ψηφιακή τηλεόραση καθιστά δυνατή την παραγωγή τέλειων αντιγράφων των έργων αυτών. Αυτό σημαίνει ότι η προστασία των δικαιωμάτων του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων και η καταπολέμηση της πειρατείας πρέπει να αποτελέσουν το κεντρικό στοιχείο της οπτικοακουστικής πολιτικής. Η πειρατεία έχει ήδη αποκτήσει διαστάσεις που είναι πιθανόν να προκαλέσουν σοβαρή οικονομική ζημία στους κατόχους των δικαιωμάτων των οπτικοακουστικών έργων. Ωστόσο, τα νομικά μέτρα κατά της πειρατείας σε εθνικό επίπεδο δεν είναι αρκετά για την αποτελεσματική καταπολέμηση αυτής της μάστιγας²⁸. Πρέπει να χρησιμοποιηθεί ένα ευρωπαϊκό ή/και διεθνές πλαίσιο για να

²⁶ Η διεπαφή προγράμματος εφαρμογών (API) μπορεί να συγκριθεί με το λειτουργικό σύστημα υπολογιστή: ορίζει τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διαχείριση και η απεικόνιση των εφαρμογών λογισμικού.

²⁷ Οι κανόνες "υποχρεωτικής μεταφοράς", οι API και οι EPG θέτουν επίσης σημαντικά ερωτήματα σχετικά με την πρόσβαση στην υποδομή και τις υπηρεσίες που συνδέονται με την παροχή της πρόσβασης αυτής. Βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής «Προς ένα νέο πλαίσιο υποδομής ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφών υπηρεσιών: Η επισκόπηση των επικοινωνιών 1999», COM (1999) 539 τελικό, 10.11.99 και την έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη της αγοράς της ψηφιακής τηλεόρασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, COM(1999) 540 τελικό, 10.11.99 για την ανάλυση των ζητημάτων αυτών.

²⁸ Αυτό ήταν εμφανές, παραδείγματος χάρη, στην ακρόαση που διοργάνωσε η Επιτροπή στο Μόναχο το Μάρτιο του 1999 σχετικά με το Πράσινο Βιβλίο Παραχάραξης και Άνευ Άδειας Αναπαραγωγής στην Εσωτερική Αγορά.

εξασφαλιστεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στο Internet (π.χ. η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για οδηγία σχετικά με την εναρμόνιση ορισμένων θεμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία των πληροφοριών για την ενίσχυση της προστασίας των δημιουργών, ερμηνευτών ή εκτελεστών και παραγωγών φωνογραφημάτων στο ψηφιακό περιβάλλον και την εφαρμογή της συνθήκης του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία και της συνθήκης του ΠΟΔΙ για τις ερμηνείες και εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα που εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 1996²⁹, ενώ παράλληλα θα εξασφαλίζεται η κατάλληλη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς). **Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ταχεία έκδοση της προτεινόμενης οδηγίας περί δικαιωμάτων του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της κοινωνίας της πληροφορίας έχει πρωταρχική σημασία.**

4.4. Η προστασία των ανηλίκων

Η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να καταστήσει τις παραδοσιακές προσεγγίσεις όσον αφορά την προστασία των ανηλίκων αναποτελεσματικές. Παραδείγματος χάρη, οι ψηφιακοί δέκτες με ενσωματωμένους σκληρούς δίσκους θα καταστήσουν το χρόνο εκπομπής (την κρίσιμη καμπή) λιγότερο αποτελεσματική μέθοδο για την προστασία των ανηλίκων, ιδίως όταν όλο και περισσότερα παιδιά έχουν τηλεοράσεις και υπολογιστές στα δωμάτιά τους. Το Internet φυσικά διευκολύνει την πρόσβαση σε κάθε περιεχόμενο που φιλοξενείται στον παγκόσμιο ιστό (World Wide Web) καθώς και σε νέα και ομάδες "δικτυακής συζήτησης" κάθε στιγμή.

Συνεπώς, φαίνεται πιθανό ότι οι τεχνολογίες φιλτραρίσματος και μπλοκαρίσματος θα διαδραματίσουν αναγκαστικά μεγαλύτερο ρόλο όσον αφορά την προστασία των ανηλίκων από επιβλαβές οπτικοακουστικό περιεχόμενο στο μέλλον.³⁰ Αυτό δεν συνεπάγεται με κανένα τρόπο μείωση της ευθύνης του φορέα μετάδοσης ούτε, πράγματι, μείωση των ευθυνών των άλλων εμπλεκόμενων μερών. Υπάρχει επίσης ανάγκη μεγαλύτερης διαφάνειας και συνοχής στον τρόπο με τον οποίο υπαγορεύονται τα όρια ηλικίας στο οπτικοακουστικό περιεχόμενο: επί του παρόντος, τα σαφή και διαφανή κριτήρια για τα όρια ηλικίας γίνονται εμφανή κυρίως με την απουσία τους. Τέλος, υπάρχει ο ρόλος της ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης εν προκειμένω: οι ενήλικοι πρέπει να ενημερωθούν τόσο για τα αποτελέσματα του επιβλαβούς περιεχομένου στα παιδιά όσο και για τα μέσα που βρίσκονται στη διάθεσή τους για την προστασία τους. Τα παιδιά, με τη σειρά τους, μπορούν να εκπαιδευτούν καλύτερα όσον αφορά τη χρήση τους των μέσων: αυτό περιλαμβάνει την ικανότητα να βρουν εκείνο το περιεχόμενο που είναι επωφελές γι' αυτά καθώς και τον τρόπο για την καλύτερη αντιμετώπιση του επιβλαβούς περιεχομένου.

Από ορισμένες απόψεις, η ρύθμιση δεν είναι πάντα αποτελεσματικό μέσο επίτευξης των στόχων αυτών. Δεδομένης της μεγαλύτερης ευαισθησίας και προσαρμοσιμότητάς τους, οι κώδικες συμπεριφοράς και τα παρόμοια αυτορρυθμιστικά μέτρα μπορούν να είναι πιο αποτελεσματικά. Ωστόσο, η εμπειρία

²⁹ COM (97) 628 τελικό.

³⁰ Για περαιτέρω πληροφορίες και συζήτηση σχετικά με αυτό το ζήτημα, βλέπε τη "Study on Parental Control in Television Broadcasting", http://europa.eu.int/comm/dg10/avpolicy/key_doc/parental_control/index.html
Βλέπε επίσης το κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την ασφαλή χρήση του Internet. <http://www2.echo.lu/iap/>

δείχνει ότι η αυτορρύθμιση είναι πιο αποτελεσματική, όταν συμβαίνει εντός ενός συνολικού νομικού πλαισίου.

Στο πλαίσιο αυτό, η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας³¹ απεικονίζει τη συμπληρωματικότητα της ρύθμισης και της αυτορρύθμισης και παρέχει τη βάση δοκιμής της προσέγγισης αυτής στην πράξη. Η σύσταση, που καλύπτει τις ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες καθώς και τις οπτικοακουστικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες πληροφόρησης και ιδίως εκείνες που διατίθενται στο Internet (επιγραμμικές υπηρεσίες), καλεί τα κράτη μέλη, τη βιομηχανία και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να θεσπίσουν εθνικά πλαίσια αυτορρύθμισης για τη συμπλήρωση των υφιστάμενων ρυθμιστικών πλαισίων.

Όπως ορίζεται στην ίδια τη σύσταση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση αξιολόγησης σχετικά με το αποτέλεσμά της στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο το τελευταίο τρίμηνο του 2000.

4.5. Διαφήμιση και χορηγία

Στην οδηγία "Τηλεόραση χωρίς σύνορα" περιέχονται ορισμένες διατάξεις όσον αφορά τη διαφήμιση που χρησιμεύουν για την προστασία των καταναλωτών καθώς και για την ακεραιότητα των οπτικοακουστικών έργων και τη συντακτική ανεξαρτησία. Παραδείγματος χάρη, περιορίζεται το συνολικό μέγεθος της διαφήμισης ανά ώρα, ενώ ορισμένα είδη προγράμματος δεν πρέπει να διακόπτονται από διαφήμιση. Επίσης, η διαφήμιση πρέπει να διαχωρίζεται σαφώς από άλλα προγράμματα, ενώ απαγορεύεται η συγκεκαλυμμένη διαφήμιση³².

Οι τεχνολογικές εξελίξεις θέτουν, στο σημείο αυτό, νέα ζητήματα: π.χ., όσον αφορά την αποκαλούμενη "εικονική διαφήμιση". Αυτό επιτρέπει, π.χ. οι διαφημιστικές επιγραφές σε αθλητικές εκδηλώσεις να "αντικαθίστανται" ψηφιακά από άλλες επιγραφές χωρίς ο θεατής να το γνωρίζει. Προκύπτουν επίσης ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της διαφήμισης που μεταδίδεται ταυτόχρονα με ένα τηλεοπτικό πρόγραμμα και η οποία καταλαμβάνει μέρος μόνο της οθόνης.

Πράγματι, η ψηφιακή τεχνολογία θα δημιουργήσει ένα ολόκληρο νέο φάσμα δυνατοτήτων διαφήμισης και προώθησης, πολλές από τις οποίες δεν μπορούν σήμερα να προβλεφθούν. Οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες στο Internet ειδικότερα παρουσιάζουν πολλές δυνατότητες και, ως εκ τούτου, και μια ολόκληρη σειρά ζητημάτων σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο εξασφαλίζεται ότι εφαρμόζονται επαρκή επίπεδα προστασίας του καταναλωτή. Τόσο όσον αφορά την ψηφιακή τηλεόραση όσο και όσον αφορά τις οπτικοακουστικές υπηρεσίες στο Internet, το θέμα δεν είναι να περιορισθεί η ανάπτυξη νέων τεχνικών διαφήμισης, αλλά να εξασφαλισθεί ότι οι βασικές αρχές, όπως η απαγόρευση της συγκεκαλυμμένης

³¹ Σύσταση του Συμβουλίου της 24ης Σεπτεμβρίου 1998 για την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας οπτικοακουστικών υπηρεσιών και υπηρεσιών πληροφόρησης μέσω της προώθησης εθνικών πλαισίων με σκοπό την επίτευξη συγκρίσιμου και αποτελεσματικού επιπέδου προστασίας των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (Επίσημη Εφημερίδα L 270 της 07.10.1998, σ.48).

³² Εφαρμόζονται επίσης άλλα κοινοτικά νομικά μέσα για τη διαφήμιση στον οπτικοακουστικό τομέα, παραδείγματος χάρη, η οδηγία 84/450/ΕΟΚ σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 97/55/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6ης Οκτωβρίου 1997 προκειμένου να συμπεριληφθεί η συγκριτική διαφήμιση (ΕΕ L 290, 23/10/1997 σ. 0018 - 0023)

διαφήμισης και η ανάγκη σαφούς διαχωρισμού μεταξύ διαφήμισης και άλλου υλικού, εξακολουθούν να εφαρμόζονται. Συνεπώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πραγματοποιήσει μια μελέτη για τις νέες διαφημιστικές τεχνικές με σκοπό την πιθανή μελλοντική αξιολόγηση των διατάξεων που περιέχονται στην οδηγία «Τηλεόραση χωρίς σύνορα» ιδίως όσον αφορά τη διαδραστικότητα και την τοποθέτηση προϊόντων, προκειμένου να αναλύσει τον τρόπο εξασφάλισης της σαφούς διάκρισης μεταξύ διαφήμισης και άλλου περιεχομένου.

4.6 Κρατική ενίσχυση στην παραγωγή κινηματογραφικών και τηλεοπτικών προγραμμάτων: Το νομικό πλαίσιο για τον κινηματογραφικό τομέα

Στην απόφασή της της 9.6.1998 σχετικά με το γαλλικό σύστημα υποστήριξης της παραγωγής ταινιών, η Επιτροπή καθόρισε ορισμένα συγκεκριμένα κριτήρια σχετικά με τη βάση με την οποία προτίθεται να εκτιμήσει την κρατική ενίσχυση στην παραγωγή κινηματογραφικών και τηλεοπτικών προγραμμάτων δυνάμει της παρέκκλισης πολιτισμού του άρθρου 87 (3) (δ) ΕΚ. Με την ίδια απόφαση δεσμεύτηκε να επανεξετάσει τα σχετικά συστήματα ενίσχυσης σε όλα τα κράτη μέλη δυνάμει των προαναφερόμενων κριτηρίων. Μετά την ολοκλήρωση της εξέτασης αυτής, η Επιτροπή θα εκτιμήσει το 2000 την ανάγκη δημιουργίας ακριβέστερων κατευθυντήριων γραμμών για τη διαχείριση της κρατικής ενίσχυσης στην παραγωγή κινηματογραφικών και τηλεοπτικών προγραμμάτων. Επιπλέον, η Επιτροπή θα υποβάλει επίσης κατά τη διάρκεια του 2000 **ανακοίνωση σχετικά με τις νομικές πτυχές όσον αφορά τον κινηματογραφικό τομέα**, καλύπτοντας, μεταξύ άλλων, ζητήματα όπως ο ορισμός του ευρωπαϊκού έργου.

5. ΑΡΧΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Η έλευση της ψηφιακής εποχής παρουσιάζει νέες ευκαιρίες για παραγωγούς και διανομείς. Αντιπροσωπεύει επίσης προκλήσεις, ιδίως σε σχέση με τον κατακερματισμό των αγορών και την επίδραση που αυτή μπορεί να έχει στη χρηματοδότηση της παραγωγής.

Στο πλαίσιο αυτό οι υφιστάμενοι μηχανισμοί υποστήριξης τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο θα διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο για τη διατήρηση της ποικιλομορφίας της ευρωπαϊκής δημιουργίας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας. Η παγκοσμιοποίηση σημαίνει ότι οι ευρωπαίοι παραγωγοί και διανομείς δεν έχουν άλλη εκλογή παρά να λάβουν υπόψη τη διεθνή διάσταση της αγοράς οπτικοακουστικών. Μεταξύ άλλων, οι ευρωπαϊκοί μηχανισμοί υποστήριξης πρέπει συνεπώς να τους διευκολύνουν να εκμεταλλευθούν καλύτερα την αγορά τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Έχοντας αυτό κατά νου, τρεις αρχές πρέπει να κατευθύνουν τη δράση της Ένωσης:

5.1. Συμπληρωματικότητα μεταξύ εθνικών και κοινοτικών μηχανισμών

Παρ' όλο που και οι δύο συμβάλλουν στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής βιομηχανίας, οι εθνικοί και κοινοτικοί μηχανισμοί υποστήριξης συχνά έχουν ξεχωριστούς στόχους. Στο εθνικό επίπεδο ο τόνος δίνεται στην ενθάρρυνση της δημιουργίας και της παραγωγής, ενώ στο ευρωπαϊκό επίπεδο οι μηχανισμοί υποστήριξης στοχεύουν στη διευκόλυνση της βιομηχανίας να εκμεταλλευθεί καλύτερα τις δυνατότητες που προσφέρει η εσωτερική αγορά. Κατόπιν αυτού, τα εθνικά συστήματα ενσωματώνουν όλο και περισσότερο την

οικονομική πραγματικότητα του τομέα, ιδίως εντός του πλαισίου των αυτόματων μηχανισμών υποστήριξης³³.

Υπάρχει ανάγκη περαιτέρω μελέτης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων όλων των ενδιαφερόμενων μερών, σχετικά με τον τρόπο ενίσχυσης της συμπληρωματικότητας των διαφόρων μηχανισμών υποστήριξης, προκειμένου να αναπτυχθεί μια συνεκτική προσέγγιση.

5.2. Κοινοτική προστιθέμενη αξία

Η κοινοτική υποστήριξη για τον τομέα επικεντρώθηκε στη διανομή (συμπεριλαμβανομένης της προώθησης), στην ανάπτυξη σχεδίων και εταιρειών παραγωγής καθώς και στην επαγγελματική κατάρτιση. Οι προτεραιότητες αυτές επιβεβαιώθηκαν σε μεγάλο βαθμό από την αξιολόγηση του προγράμματος MEDIA II. Παρεμβαίνοντας στα ανάντη και στα κατόντη της παραγωγής, εξασφαλίζουν επίσης αποτελεσματική συμπληρωματικότητα όσον αφορά τις εθνικές πρωτοβουλίες και υψηλή προστιθέμενη αξία.

Η προστιθέμενη αξία σε κοινοτικό επίπεδο θα επιδιωχθεί επίσης με την εξασφάλιση καλύτερης συνέργειας μεταξύ των διαφόρων μέσων που στοχεύουν στην προώθηση περιεχομένου για την κοινωνία της πληροφορίας (οπτικοακουστικό, ενημερωτικά και εκπαιδευτικά πολυμέσα, περιεχόμενο που αντικατοπτρίζει την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία κτλ.) καθώς και εκείνων που προορίζονται άμεσα για την υποστήριξη των ΜΜΕ στον τομέα αυτό.

5.3. Προσαρμοσιμότητα και ευελιξία των μέσων υποστήριξης

Η εμφάνιση νέων ειδών περιεχομένου και νέων τρόπων εκμετάλλευσης των οπτικοακουστικών έργων σε συνδυασμό με την ταχεία ανάπτυξη του τομέα απαιτεί κάθε πρόγραμμα υποστήριξης να ενσωματώνει επαρκή ευελιξία ώστε να τα λαμβάνει υπόψη. Πρέπει να υπάρχουν επίσης διευκολύνσεις για την έναρξη δοκιμαστικών σχεδίων, π.χ., ενώ τα διδάγματα που αντλούνται από αυτά θα πρέπει να αποτελέσουν τη βάση της αναπροσαρμογής των κοινοτικών μηχανισμών υποστήριξης.

6. ΔΡΑΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Με βάση τις αρχές αυτές, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να αναπτύξει τις ενέργειές της στους ακόλουθους τομείς:

6.1. Πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία

Όπως σκιαγραφήθηκε προηγουμένως στην παρούσα ανακοίνωση, η πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία αποτελεί βασικό στόχο της κοινοτικής πολιτικής στον

³³

Τα αυτόματα συστήματα είναι συστήματα στα πλαίσια των οποίων η οικονομική υποστήριξη (σε οποιαδήποτε μορφή – επιδοτήσεις, δάνεια κτλ) χορηγείται αυτόματα σε κάποιον παραγωγό (ή διανομέα), είτε ανά ταινία είτε ανά δέσμη κινηματογραφικών ταινιών (ή προγράμματα), με βάση ένα αντικειμενικό σύνολο κριτηρίων. Ένα απλό παράδειγμα είναι όταν μια συγκεκριμένη ταινία επιτυγχάνει ένα εκατομμύριο εγγραφές και το σύστημα προβλέπει υποστήριξη, ας πούμε, 1Εcu ανά εγγραφή, η εταιρεία παραγωγής/διανομής θα λάβει 1 εκατομμύριο ecu για να επενδύσει στην παραγωγή της επόμενης ταινίας της. Τα αυτόματα συστήματα ανταμείβουν την επιτυχία.

οπτικοακουστικό τομέα. Καθώς ο τομέας αναπτύσσεται, θα υπάρξει ιδιαίτερη ανάγκη να αξιολογηθούν τα μέσα με τα οποία επιτυγχάνεται ο στόχος αυτός.

Το ψηφιακό περιβάλλον φαίνεται να απαιτεί ευρύτερη προσέγγιση τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, περιλαμβάνοντας όχι μόνο τις εξελίξεις στο ραδιοτηλεοπτικό τομέα (ειδικότερα, η εξέλιξη προς ένα μοντέλο όπου οι θεατές όχι μόνο έχουν πολύ ευρύτερη επιλογή καναλιών αλλά και μεγαλύτερο έλεγχο στα προγράμματα θέασης) αλλά και τις νέες μορφές οπτικοακουστικού περιεχομένου.

Στο στάδιο αυτό, που η κατεύθυνση των μελλοντικών εξελίξεων εξακολουθεί να είναι ασαφής, θα ήταν πρόωρο να επιλέξουμε κάποια ιδιαίτερη προσέγγιση. **Απαιτείται περαιτέρω ανάλυση και πληροφόρηση στο σημείο αυτό.** Από την άποψη αυτή, η έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου για την καθιέρωση της υποδομής κοινοτικών στατιστικών πληροφοριών όσον αφορά τη βιομηχανία και τις αγορές των οπτικοακουστικών και συναφών κλάδων έχει ζωτική σημασία³⁴.

Ωστόσο, ο στόχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι σαφής: η πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία της Ευρώπης πρέπει να διασφαλιστεί και με την ιδιότητά της αυτή πρέπει να αποτελέσει συστατικό στοιχείο της ανάπτυξης της κοινωνίας της πληροφορίας.

6.2. Το νέο πρόγραμμα Media plus

Το τρέχον πρόγραμμα "Media II" εφαρμόζεται έως το τέλος του 2000. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει να προχωρήσουμε με την αναθεώρηση και την ενίσχυση του μέσου αυτού ώστε να ληφθούν υπόψη οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες που δημιουργήσαν οι ψηφιακές τεχνολογίες. Η **πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα νέο πρόγραμμα "Media Plus"** καθορίζεται στην ανακοίνωσή της της Το πρόγραμμα Media έχει ζωτική σημασία για το μέλλον της ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής βιομηχανίας. Σε όλους τους τομείς δράσης (κατάρτιση, ανάπτυξη, διανομή, προώθηση) το νέο πρόγραμμα "Media Plus" θα λάβει υπόψη το νέο ψηφιακό περιβάλλον. Όσον αφορά την αρχή της ευελιξίας, θα διανοίξει δυνατότητες δοκιμαστικών σχεδίων που μπορούν να αναπτυχθούν και να αξιολογηθούν στο πλαίσιο της εφαρμογής του προγράμματος.

6.3. Η πρωτοβουλία "eEurope"

Για να πληρωθούν οι προκλήσεις της κοινωνίας της πληροφορίας -πρόσβαση σε επενδυτικό κεφάλαιο, κατάρτιση, έρευνα για να ονομάσουμε μερικές- ο Πρόεδρος Prodi, ξεκίνησε τη **"eEurope"**, μια σημαντική πρωτοβουλία για την κοινωνία της πληροφορίας στην Ευρώπη. Είναι σαφές ότι η λέξη "κοινωνία" είναι τουλάχιστον το ίδιο σημαντική με τη λέξη "πληροφορία". Για το λόγο αυτό, **η πρωτοβουλία eEurope θα αντιμετωπίσει επίσης την πρόκληση του να εξασφαλισθεί ότι οι ευρωπαίοι έχουν πρόσβαση στο οπτικοακουστικό περιεχόμενο** -σε όλες τις μορφές- που καλύπτει τις ανάγκες τους και που εκφράζει την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία της Ευρώπης.

³⁴

Απόφαση 1999/297/EK του Συμβουλίου της 26ης Απριλίου 1999 για την καθιέρωση της υποδομής κοινοτικών στατιστικών πληροφοριών όσον αφορά τη βιομηχανία και τις αγορές των οπτικοακουστικών και συναφών κλάδων, ΕΕ L 117, 05.05.1999, σ. 0039-0041.

6.4. Έρευνα και ανάπτυξη

Στο *Πέμπτο Πρόγραμμα Πλαίσιο Έρευνας και Ανάπτυξης*, ορισμένοι άξονες δράσης έχουν ενδιαφέρον για τον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων. Παραδείγματος χάρη, η δράση "Περιεχόμενο και εργαλεία πολυμέσων"³⁵ ασχολείται με τη διαλογική ηλεκτρονική έκδοση και το ψηφιακό πολιτιστικό περιεχόμενο, την εκπαίδευση και την κατάρτιση, τις τεχνολογίες που συνδέονται με την ομιλούμενη και γραπτή γλώσσα και με ζητήματα πρόσβασης στο περιεχόμενο. **Η περαιτέρω έρευνα του είδους αυτού θα είναι ουσιαστική** για τη μελλοντική ευεξία του τομέα.

6.5. Συντονισμός των συναφών κοινοτικών μέσων

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξασφαλίσει ότι στα υφιστάμενα κοινοτικά προγράμματα καθώς και στα υπό ανάπτυξη προγράμματα οι άξονες δράσης δυνητικού οφέλους για τις επιχειρήσεις του οπτικοακουστικού τομέα θα αποφύγουν την επικάλυψη και θα μεγιστοποιήσουν τη συμπληρωματικότητα. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη **διανομή της έγκαιρης και σχετικής πληροφόρησης στα ενδιαφερόμενα μέρη καθώς και στην προσαρμογή των σχετικών αξόνων δράσης στην πραγματικότητα του τομέα.**

6.6. Ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των κρατών μελών

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των αρμοδίων για τους εθνικούς μηχανισμούς υποστήριξης με σκοπό την προώθηση της βέλτιστης πρακτικής και τη βελτιστοποίηση της συμπληρωματικότητας με τους κοινοτικούς μηχανισμούς. Σε πρώτο στάδιο θα απαιτηθεί **η δημιουργία μιας ανεπίσημης ομάδας εκπροσώπων από τα κράτη μέλη** για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη λειτουργία και την αξιολόγηση των εθνικών μηχανισμών. Η ομάδα αυτή θα μπορούσε, αργότερα, να συνεχίσει να συζητά ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος, ειδικότερα όσον αφορά τη σύνδεση μεταξύ εθνικών και κοινοτικών μηχανισμών και συστημάτων υποστήριξης.

7. Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Η ανάπτυξη της εξωτερικής διάστασης της κοινοτικής πολιτικής στον οπτικοακουστικό τομέα έχει δύο κεντρικά στοιχεία: τη διεύρυνση της ΕΕ και το νέο γύρο των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Επιπλέον, πρέπει να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της συνεργασίας μεταξύ της Κοινότητας και τρίτων χωρών ή περιφερειακών οργανισμών στον οπτικοακουστικό τομέα.

• Διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η διεύρυνση της Ένωσης προσφέρει πολλές ευκαιρίες στην ευρωπαϊκή οπτικοακουστική βιομηχανία και γενικότερα στην πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία στην Ευρώπη. Στο τρέχον προενταξιακό στάδιο, το κύριο ζήτημα είναι αυτό της εφαρμογής του "κοινοτικού κεκτημένου" από τις αιτούσες χώρες, ειδικότερα της οδηγίας «Τηλεόραση χωρίς σύνορα» και των οδηγιών που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία. Αυτό που εξετάζεται είναι η δημιουργία ενός

οπτικοακουστικού "χώρου" κοινού για 500 εκατ. πολίτες, στον οποίο εξασφαλίζεται η ελευθερία παροχής τηλεοπτικών υπηρεσιών.

Επιπλέον, η τρέχουσα πρόοδος όσον αφορά την έγκριση του "κοινοτικού κεκτημένου" συνηγορεί υπέρ του ανοίγματος του μελλοντικού προγράμματος MEDIA Plus στην πλήρη συμμετοχή όλων των υποψήφιων χωρών. Η διασφάλιση και η ανάπτυξη των τοπικών οπτικοακουστικών βιομηχανιών και η ενθάρρυνση των οπτικοακουστικών και πολιτιστικών ανταλλαγών μεταξύ της ΕΕ και των υποψήφιων χωρών περιλαμβάνει τόσο πολιτιστικές όσο και κλαδικές προτεραιότητες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξετάσει το βαθμό στον οποίο η κατάσταση κάθε υποψήφιας χώρας στον οπτικοακουστικό τομέα μπορεί να αιτιολογήσει την εφαρμογή ειδικών μέτρων στο πλαίσιο των προενταξιακών μέτρων.

Παράλληλα με τις δύο αυτές θεμελιώδεις πτυχές της προενταξιακής στρατηγικής, είναι σημαντικό να καθιερωθεί στενή συνεργασία με τις υποψήφιες χώρες σε διεθνή φόρουμ και να ενισχυθεί ο διάλογος με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη στις χώρες αυτές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξετάσει το ποιες πρωτοβουλίες μπορούν να αναληφθούν, προκειμένου να ενισχυθεί η αμοιβαία κοινοποίηση εμπειριών μεταξύ των διοικήσεων, των κανονιστικών αρχών και των τομέων των κρατών μελών, αφενός, και των υποψήφιων χωρών, αφετέρου.

• Οι πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις

Τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης για τον οπτικοακουστικό τομέα μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες καλύπτονται από την GATS (Γενική Συμφωνία Εμπορίου και Υπηρεσιών)·
- η Κοινότητα και τα κράτη μέλη της δεν ανέλαβαν δεσμεύσεις όσον αφορά τις οπτικοακουστικές υπηρεσίες στα πλαίσια της GATS. Η μεγάλη πλειονότητα των εμπορικών εταίρων στον ΠΟΕ υιοθέτησαν την ίδια θέση·
- η Κοινότητα και τα κράτη μέλη της εισήγαγαν πέντε εξαιρέσεις ως προς την εφαρμογή της ρήτρας του πλέον ευνοούμενου κράτους (MFN). (Υπάρχουν πλέον 8 εξαιρέσεις που καλύπτουν τα εθνικά και κοινοτικά μέτρα για τα 15 κράτη μέλη).

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τα κράτη μέλη της συνεπώς διατήρησαν την ελευθερία δράσης τους όσον αφορά τόσο τα υφιστάμενα όσο και τα μελλοντικά μέτρα σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο. Αυτή η ελευθερία δράσης φαίνεται να είναι ακόμη πιο αναγκαία, καθώς δεν είναι δυνατό να προβλέψουμε σήμερα τα ζητήματα και τις προκλήσεις που θα προκύψουν αναμφίβολα λόγω της ταχείας ανάπτυξης του Internet.

Πρέπει να τονισθεί ότι η προσέγγιση αυτή, που στοχεύει στη διατήρηση και την προώθηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας, δεν έχει με κανένα τρόπο ως αποτέλεσμα το κλείσιμο της ευρωπαϊκής αγοράς σε εξωευρωπαϊκές υπηρεσίες ή περιεχόμενο. Αντίθετα, η ευρωπαϊκή αγορά παραμένει μια από τις πιο ανοικτές αγορές παγκοσμίως και οι βιομηχανίες του οπτικοακουστικού τομέα των τρίτων χωρών αποκομίζουν ουσιαστικά κέρδη από την ανάπτυξή της.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προετοιμάστηκε για τις μελλοντικές εμπορικές διαπραγματεύσεις στα πλαίσια του ΠΟΕ, ιδίως της GATS 2000, μέσω της ενδεδειγμένης διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους τομείς. Οργανώσεις και εταιρείες του κλάδου των οπτικοακουστικών μέσων κλήθηκαν να εκφράσουν τα συμφέροντα και τις θέσεις τους μέσω ενός ερωτηματολογίου που καλύπτει τις εμπορικές πτυχές των οπτικοακουστικών υπηρεσιών. Οι εισηγήσεις που ελήφθησαν έως σήμερα δείχνουν τη σαφή επιθυμία να διατηρηθεί το περιθώριο ελιγμών που αποτέλεσε αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο Γύρο της Ουρουγουάης τόσο για τα υφιστάμενα μέτρα όσο και για τις μελλοντικές εξελίξεις.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συνεχίσει το διάλογο αυτό με τη βιομηχανία και θα τον διευρύνει, εάν χρειασθεί, ώστε και να συμπεριληφθούν και άλλοι τομείς που πιθανόν να επηρεάζουν τον οπτικοακουστικό τομέα, όπως π.χ. επενδύσεις ή επιδοτήσεις.

- **Η ανάπτυξη της συνεργασίας στον οπτικοακουστικό τομέα**

Εξακολουθεί να παραμένει σημαντικό πεδίο εφαρμογής στον οπτικοακουστικό τομέα για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ της Κοινότητας και τρίτων χωρών καθώς και περιφερειακών και διεθνώς οργανισμών.

Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στη συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης ώστε να εξασφαλισθεί η αρμονική ανάπτυξη και η ομαλή λειτουργία του ευρωπαϊκού οπτικοακουστικού τομέα εκτός των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξετάσει το εάν θα ήταν σκόπιμο για την Κοινότητα και τα κράτη μέλη της να γίνουν συμβαλλόμενα μέρη σε ορισμένα μέσα του Συμβουλίου της Ευρώπης (όπως π.χ. οι συμβάσεις με την κινηματογραφική συμπαραγωγή και τη διασυνοριακή τηλεόραση).

Επιπλέον η διμερής ή περιφερειακή συνεργασία με αυτές τις τρίτες χώρες που μοιράζονται την άποψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την ιδιαιτερότητα του οπτικοακουστικού τομέα και που διαθέτουν παρόμοιες πολιτικές όσον αφορά την προώθηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας μπορούν να αποδειχθούν επωφελείς από ορισμένες απόψεις. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε καρποφόρες ανταλλαγές όσον αφορά τρόπους για τη διαφύλαξη και την ανάπτυξη της πολιτιστικής ποικιλομορφίας στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξετάσει τρόπους για την αύξηση της συνεργασίας αυτής, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινοτικών προγραμμάτων.

- **Διεθνής διάλογος**

Δεδομένης της τάσης προς την παγκοσμιοποίηση, υπάρχει όλο και μεγαλύτερη ανάγκη η Κοινότητα να αναπτύξει το διάλογό της τόσο με τη βιομηχανία όσο και με τους καταναλωτές σε διεθνές επίπεδο. Φόρουμ, όπως ο «Παγκόσμιος επιχειρηματικός διάλογος για το ηλεκτρονικό εμπόριο (GBDe)», και διάφοροι άλλοι διάλογοι βιομηχανίας και καταναλωτών μεταξύ της ΕΚ και τρίτων χωρών, μπορούν να παρέχουν το κατάλληλο πλαίσιο για το διάλογο αυτό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επαναβεβαιώνει τις θεμελιώδεις αρχές που αποτελούν τον πυρήνα της κοινοτικής πολιτικής στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων. Η κοινότητα πρέπει να αναπτύξει την πολιτική αυτή με βάση τα υφιστάμενα κανονιστικά μέσα και μηχανισμούς υποστήριξης. Οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι

εξελίξεις της αγοράς πρέπει να παρακολουθούνται στενά ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα σχετικά μέσα προσαρμόζονται όπως χρειάζεται. Στο πλαίσιο αυτό και κατά τη διάρκεια των επόμενων 5 ετών, τομείς ιδιαίτερης προσοχής θα είναι η οδηγία «Τηλεόραση χωρίς σύνορα», η εξασφάλιση της πρόσβασης στο οπτικοακουστικό περιεχόμενο που εκφράζει την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία της Ευρώπης, η προστασία των ανηλίκων και η προστασία του καταναλωτή όσον αφορά τη διαφήμιση. Οι κοινοτικοί μηχανισμοί υποστήριξης του οπτικοακουστικού τομέα πρέπει να ενισχυθούν και να προσαρμοσθούν στις συνεχιζόμενες εξελίξεις και ανάγκες.